

**FREDENSBORG
KOMMUNE**

Læsning og skrivning i 5. og 6. klasse

Center for Skoler og Dagtilbud

Kære forælder

Du synes nok, det er længe siden, at dit barn skulle lære at læse og skrive.

Dit barn er sandsynligvis meget glad for at læse og er blevet en rigtig "bogsluger".

Der er kun fordele ved, at dit barn læser meget:

- dit barn bliver endnu dygtigere til at læse
- dit barn lærer mange nye ord fra bøgerne
- dit barn kan læse sig til viden
- dit barn får dejlige læseoplevelser

At bevare lysten til at læse er vigtigt for dit barns fortsatte gode læseudvikling.

I skolen underviser lærerne dit barn i at kunne tilegne sig viden ved at læse og skrive de forskellige teksttyper, som hører de forskellige fag til.

Dit barn udvikler bedst sine læsefærdigheder, hvis du samtidigt støtter dit barn i at få læst derhjemme hver dag.

Med denne folder vil vi gerne give dig en vejledning til, hvordan du kan støtte dit barns læse- og skriveudvikling.

FAKTA

Læse- og skriveudvikling

De fleste børn kan i starten af 5. kl. læse aldersvarende tekster med god sikkerhed, hastighed og forståelse. De fleste kan også stave mange ord korrekt.

Men børnene skal blive endnu bedre til at stave og skrive, og de skal lære, hvordan ord er opbygget.

De skal også blive endnu hurtigere og sikrere læsere, og de skal lære, hvordan de kan læse og skrive for at tilegne sig ny viden.

Derfor vil lærerne i alle skolens fag undervise dit barn i forskellige læseteknikker og strategier til at forstå forskellige teksttyper.

Men ikke alle børn er lige langt i deres læse- og skriveudvikling.

Det er vigtigt, at dit barn får den undervisning i læsning og stavning/skrivning, som passer til ham/hende.

Dit barn har stadig brug for din støtte derhjemme – både til at skrive og læse.

Du kan støtte dit barns fortsatte læseudvikling ved at vise, at læsning er vigtigt og giver mange gode oplevelser.

Det har også stor betydning for dit barns lyst til at læse for at lære, at du viser dit barn, at du selv læser for at søge oplysninger.

Sådan kan du støtte

Dit barns stavefærdigheder

Du kan opmuntre dit barn til at skrive hver dag, fx mail, dagbog, breve, notater, huskesedler, historier på computeren (gerne med stavekontrol).

Når dit barn har brug for hjælp til at stave ord, kan du:

- spørge dit barn, om han/hun kender stavemåden for en del af ordet. Dit barn ved måske, hvordan noget af ordet staves, fx sidste del af ordet "morskab". Tal derfor om, hvad første del af ordet betyder – og hvilket andet ord, det mon kommer fra: kan det være fra ordet "en mor", "at more" eller "mord"? Med den hjælp kan dit barn måske også stave første del selv.
- bede dit barn om at slå ord op i ordbogen, evt. en elektronisk ordbog eller på internettet. Bed dit barn om at se på både ordenes stavemåde og betydning.

I kan også lege med ord:

- fx "Hvem kan finde flest ord, der starter med *an-*?" (som fx i *angribe*)
- fx "Hvem kan finde det længste sammensatte ord i

avisen (eller i en reklame/ugeblad). Hvad betyder det?"

- "Scrabble" er et godt spil for hele familien.
- "Ordgeni", et andet udviklende stavespil, der kan anvendes fra ca. 12 år.
- Der findes mange sjove stave-app til ipad/iphone.

Dit barns ordforråd og kendskab til omverdenen

Dit barn får nemmere ved at læse og forstå teksterne i de forskellige fag i skolen, hvis dit barn har et stort ordforråd og kender til mange ting i sin omverden.

Derfor kan du:

- tale med dit barn om forskellige emner.
- lade dit barn deltage i mange aktiviteter og ture forskellige steder hen.
- lade dit barn se/høre/læse om forskellige emner i blade/aviser/tv/internettet m.m. og tal sammen med dit barn om dem.
- også bruge nogle fremmedord, når du taler med dit barn. Tal om deres betydning.

N.B. Tal på jeres modersmål.

Dit barns læseoplevelser

Hvis dit barn læser meget, bliver han/hun bedre til at læse.

Hvis dit barn kun læser lidt, bliver dårligere til at læse. Det betyder, at dit barn kan få svært ved at læse sig til viden i alle skolens fag.

Du kan hjælpe dit barn til at læse mere ved at:

- vise, at det er vigtigt for dig selv at kunne læse og skrive.
- opmuntre dit barn til at læse af egen lyst hver dag og gerne 3 til 4 frilæsningsbøger om måneden.
- guide dit barn til at læse frilæsningsbøger af passende sværhedsgrad. For at styrke dit barns læsefærdigheder, skal dit barn selvstændigt og hurtigt kunne læse over 90% af ordene i en frilæsningsbog.
- opfordre dit barn til at gå på biblioteket.
- forære dit barn bøger. Hvis dit barn stadig har lyst, kan I hygge jer med, at du læser op for dit barn.
- læse på internettet sammen med dit barn.

Dit barns læseoplevelser – på trods af store læsevanskeligheder

Hvis dit barn har svært ved at læse – er det vigtigt, at han/hun alligevel får mulighed for at få mange læseoplevelser ved at lytte til bøger. At lytte til bøger udvikler tilmed dit barns ordforråd og kendskab til omverdenen.

I har bl.a. mulighed for at:

- låne elektroniske bøger på ebib.dk, som kan læses op af ipad/computer. De fleste nye bøger kan også købes på cd-rom.
- hvis dit barn slet ikke kan læse aldersvarende bøger, kan der være mulighed for at blive tilmeldt "NOTA" - Nationalbiblioteket for mennesker med læsevanskeligheder - hvor man gratis kan få adgang til at låne/streamede lydbøger på dansk og engelsk. Spørg skolens læsevejleder herom og læs evt. mere på www.nota.nu
- downloade et gratis oplæsningsprogram til computeren på www.adgangforalle.dk
- bede skolen om et stave- og oplæsningsprogram til computer/ipad.

At læse for at lære

I skolen vil dit barn lære, hvordan man kan tilegne sig viden ved at læse og skrive fagtekster.

Sådan kan du støtte:

- tal ofte med dit barn om faglige emner. Sådan styrker du dit barns forudsætninger for at læse og forstå fagtekster.
- vis interesse for det emne, dit barn skal læse om.
- se på teksten sammen og støt dit barn i at få øje på, hvordan man kan se, at det er en fagtekst.
- inden dit barn går i gang med at læse, kan du spørge, hvad dit barn kender til emnet i forvejen, og hvad han/hun gerne vil vide mere om.
- tal om de oplysninger, som man kan få i illustrationerne, graferne m.m.
- støt dit barn i at gætte på betydningen af ukendte ord ud fra den sammenhæng, de står i. Men opfordr også dit barn til at slå ord op i en fremmedordbog – gerne en elektronisk.
- find flere oplysninger om emnet sammen, fx på internettet, biblioteket m.m.

FAKTA

Fagtekster læses for at få viden. Der er forskellige typer af fagtekster, og de findes i alle skolens fag.

Fagtekster kan bestå af sammenhængende tekst, grafer, illustrationer, lister, faktabokse m.m. Fagtekster kan være sværere at læse end en historie, fordi de indeholder mange oplysninger og særlige fagudtryk.

Fagtekster i skolens fag ser meget forskellige ud – fx ser en bageopskrift meget anderledes ud end en tekst om ræven i biologi. De skal derfor også læses på forskellig måde.

Lærerne i de forskellige fag vil undervise dit barn i at læse og skrive netop deres fags særlige teksttyper.

Som forældre er du en god rollemodel ved at vise, at du selv søger viden gennem læsning.

At læse for at lære – på trods af store læsevanskeligheder

Hvis dit barn læser meget langsomt og usikkert, kan det være svært at læse en tekst med god forståelse.

Måske er dit barn også ved at miste troen på, at han/hun kan lære noget ved at læse.

Læsevanskeligheder må aldrig blive en hindring for at tilegne sig viden!

Hvis dit barn har vanskeligheder med at læse aldersvarende tekster selv, findes der andre muligheder for at tilegne sig viden i skolens fag.

Det kan ske på flere måder, bl.a.:

- Dit barn kan få digitale undervisningsmaterialer.
- Dit barn kan lyttelæse teksten med et oplæsningsprogram på computer/ipad.
- Du kan læse lektien op for dit barn og tale om den.
- Der er gode apps til både ipad og iphone til elever i skrive- og læsevanskeligheder, og der udvikles stadig flere. Se videovejledning til oplæsning af tekst og skrivning/læsning af sms på forskellige typer mobiltelefoner på www.mobillaesning.dk

FAKTA

Hvis dit barn har svært ved at læse, kan dit barn lyttelæse.

At lyttelæse betyder, at man lytter til en oplæsning af teksten, dvs. at man "læser med ørerne" i stedet for "med øjnene".

At lyttelæse er lige så godt som at læse med øjnene, når det gælder om at læse for at tilegne sig viden.

På denne måde kan elever med læsevanskeligheder alligevel læse sig til viden og følge godt med i skolen.

Følgende apps kan være anvendelige for elever i skrive- og læsevanskeligheder:

- Prizmo (skanne tekst og få læst den op)
- DragonDictation (indtale en tekst)
- IntoWords (både dansk og engelsk skrivestøtte med ordforslag og oplæsning)
- vBookzPDF (oplæsning af pdf-filer; dansk sprogpakke skal tilkøbes.)
- GoodReader (giver mulighed for at skrive og tilføje noter til alle filtyper)
- Pages (til tekstskriving)
- Keynote (til at lave flotte præsentationer)
- Evernote (til at skrive/indtale noter, gemme tekster; kan bruges til pc, ipad og iphone og synkroniseres mellem enhederne)

- BookCreator (motiverende til skrivning af fx historier og faglige tekster; teksten kan indtales, og der kan tilføjes billeder og lyd)

Udviklingen af apps går stærkt, så som forældre kan du spørge dit barns lærer til råds om gode apps til lige netop dit barn.

Udarbejdet juni 2009, revideret juni 2012 og august 2013 af læsekonsulent
Marianne Aaen Thorsen
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning

NOTATER:

Kontakt

Spørgsmål kan stilles til
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
Center for Skoler og Dagtilbud

Fredensborg Kommune
Egevangen 3 B
DK-2980 Kokkedal
Tlf. 7256 5000
fredensborg@fredensborg.dk

